14. 9. 2005

ID: 35901

Organizační změna

Rozhodnutí o organizační změně není právním úkonem ve smyslu ustanovení § 240 odst. 1 zák. práce, neboť nejde o takový projev vůle, s nímž by právní předpisy spojovaly změnu nebo zánik práv a povinností účastníků pracovněprávního vztahu. Jedná se pouze o skutečnost (tzv. faktický úkon), která je hmotněprávním předpokladem pro právní úkony tam, kde to právní předpisy stanoví a která není sama o sobě způsobilá přivodit následky v právních vztazích účastníků pracovněprávního vztahu. Protože nejde o právní úkon, nelze rozhodnutí zaměstnavatele samo o sobě přezkoumávat z hlediska platnosti ve smyslu zásad uvedených v ustanovení § 242 zák. práce; vznikne-li pochybnost, zda zaměstnavatel rozhodl o organizačních změnách, může se soud zabývat jen tím, zda takové rozhodnutí bylo skutečně přijato a zda je učinil zaměstnavatel - fyzická osoba, příslušný orgán zaměstnavatele - právnické osoby nebo ten, kdo je k tomu oprávněn.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1352/2003, ze dne 12.1.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce J. H., proti žalované H. v. p., a.s., o neplatnost výpovědi z pracovního poměru a o 32.406,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 18 C 778/99, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 24. července 2002 č.j. 30 Co 450/2001-74, tak, že dovolání žalované zamítl.

Z odůvodnění :

Dopisem ze dne 5.3.1999 žalovaná sdělila žalobci, že s ním rozvazuje pracovní poměr výpovědí podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce. Naplnění výpovědního důvodu spatřovala v tom, že se žalobce (který u ní pracoval jako „likvidátor – odborný specialista“ na pracovišti v L.) stal nadbytečným v důsledku rozhodnutí generálního ředitele akciové společnosti ze dne 30.4.1998, kterým žalovaná „omezila svou obchodní činnost v pobočce Ú. n. L., obchodní místo L. ke dni 1.5.1998 a snížila proto počet likvidátorů v dané oblasti“; vzhledem k uvedené organizační změně žalovaná nemá možnost žalobce dále zaměstnávat podle pracovní smlouvy, ani nemá vhodnou práci, kterou by mu mohla nabídnout.

Žalobce se domáhal (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně), aby bylo určeno, že uvedené rozvázání pracovního poměru výpovědí je neplatné, a aby byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci „částku 32.406,- Kč odpovídající průměrnému platu 10.802,- Kč měsíčně, a to za měsíce červenec, srpen a září 1999 navýšenou o 15% úrok z prodlení od 1.7.1999“. Žalobu odůvodnil tím, že k datu 1.5.1998 žádné organizační změny provedeny nebyly, obchodní činnost v pobočce Ú. n. L. nebyla nijak omezena, nebyl snížen počet likvidátorů v dané oblasti (neboť „obratem byl vzat do pracovního poměru nový likvidátor“), ani nebylo realizováno žádné snížení stavu zaměstnanců a kromě toho žalovaná „neprojevila sebemenších zájmů“ podílet se na získání jiného vhodného zaměstnání pro žalobce, čímž porušila ustanovení § 47 odst. 1 zák. práce. Podle názoru žalobce se po předchozím neúspěšném pokusu žalované rozvázat s ním pracovní poměr výpovědí ze dne 23.2.1998 (rozvázání pracovního poměru bylo soudem pravomocně shledáno jako neplatné) jednalo o „čistě účelové řešení“ k obsazení pracovních míst novým ředitelem pobočky v Ú. n. L. „svými lidmi“.

Okresní soud v Liberci rozsudkem ze dne 28.11.2000 č.j. 18 C 778/99-47, ve znění opravného usnesení ze dne 19.7.2001 č.j. 18 C 778/99-55, žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci samé dospěl k závěru, že žalobce se stal na základě rozhodnutí generálního ředitele žalované ze dne 30.4.1998 o organizačních změnách (spočívajících ve snížení počtu zaměstnanců ke dni 1.5.1998 z šesti na pět v pobočce Ú. n. L. – pracovišti v L. v důsledku zrušení funkce likvidátora v L.), které bylo řádně přijato před podáním výpovědi a „žalobce byl nejpozději ve výpovědi z pracovního poměru s tímto organizačním opatřením seznámen“, pro žalovanou nadbytečným. Protože na pracovišti v L. nadále nepůsobí žádný likvidátor (likvidační činnost je vykonávána prostřednictvím dvou likvidátorů z Ú. n. L.), nemá žalovaná možnost žalobce dále zaměstnávat v místě výkonu práce, ani v místě jeho bydliště, kterým je rovněž L. Soud prvního stupně proto dovodil, že výpověď z

pracovního poměru splňující rovněž všechny formální náležitosti byla žalobci dána platně.

K odvolání žalobce Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 24.7.2002 č.j. 30 Co 450/2001-74 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že určil, že rozvázání pracovního poměru výpovědí, kterou dala žalovaná žalobci písemně dne 15.3.1999 a podle níž měl pracovní poměr žalobce skončit 30.6.1999, je neplatné; „jinak“ tento rozsudek zrušil a vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Po doplnění dokazování dospěl odvolací soud k závěru, že k rozhodnutí o organizační změně, jímž je odůvodněna předmětná výpověď, v daném případě vůbec nedošlo. Poukázal na skutečnost, že předložená listina s datem 30.4.1998 je opatřena otiskem razítka, kde je uvedena adresa sídla žalované „P.“, která byla zapsána do obchodního rejstříku až dne 10.12.1998 (ke dni 30.4.1998 byla adresa sídla žalované „P.“). Tato nesrovnalost, k níž „nebylo ze strany žalované podáno žádné vysvětlení“, podle jeho názoru znamená, že „listina byla dodatečně vyhotovena pro účely soudního jednání“, o čemž - jak zdůraznil - „svědčí i ta skutečnost“, že dne 3.3.1999 proběhlo mezi účastníky jednání v souvislosti s předchozím sporem o neplatnost skončení pracovního poměru, aniž by ze strany žalované byla žalobci poskytnuta informace o tom, že bylo rozhodnuto již v dubnu 1998 o organizační změně, která se týkala místa, kde žalobce vykonával práci. Protože za této situace nebyl naplněn jeden z hmotněprávních předpokladů platnosti výpovědi podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce, odvolací soud uzavřel, že rozvázání pracovního poměru žalobce výpovědí, kterou mu dala žalovaná dne 15.3.1999, je neplatné. Zrušovací výrok odůvodnil tím, že se soud prvního stupně v důsledku svého odlišného právního názoru nezabýval opodstatněností uplatněného nároku na zaplacení 32.406 Kč s příslušenstvím a jeho rozsudek je v této části pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelný.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu (do jeho měnící části) podala žalovaná dovolání, neboť podle jejího názoru „vychází ze skutkového zjištění, která nemá oporu v provedeném dokazování“. Namítala, že jak z jejího pohledu, tak z pohledu generálního ředitele, který byl oprávněn podle vnitřních předpisů o organizační změně rozhodnout, k této změně skutečně došlo. Protože se jednalo o zrušení jen jednoho pracovního místa s místem výkonu práce v L., nebyly „o takto nepatrné organizační změně“ vypracovávány žádné obecné písemné materiály k organizační struktuře (např. ve formě vnitřního předpisu generálního ředitele), pouze byla organizační změna sdělena „někdy striktně i ústně generálním ředitelem např. telefonicky pověřenému zaměstnanci přímo, aby vše potřebné zabezpečil, jak bylo jeho zvykem“; tímto považoval generální ředitel „věc za vyřízenou, kromě toho, že podepsal rozhodnutí o organizační změně“. Dovolatelka rovněž namítala, že z důvodu, že samotný zápis změn u rejstříkového soudu v sídle žalované trvá delší dobu, nelze – jak to učinil odvolací soud - „brát striktně údaje na razítku žalované“. Podle jejího názoru není rozhodující otisk razítka s názvem ulice, když je sídlo žalované stále stejné (žalovaná sídlí v rohové budově se dvěma vchody – z ulice B a z ulice Ř.), neboť „dle ustanovení § 173 odst. 2 obch. zák., vzhledem k době rozhodnutí o organizační změně, nerozhoduje o vzniku úkonu den zápisu rejstříkového soudu, ale např. jeho schválení valnou hromadou atd.“. Žalovaná navrhla, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12.2000 – dále jen „o.s.ř.“ (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod č. 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1, věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď, stane-li se zaměstnanec nadbytečným vzhledem k rozhodnutí zaměstnavatele nebo příslušného orgánu o změně jeho úkolů, technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivnosti práce nebo o jiných organizačních opatřeních.

K předpokladům pro podání výpovědi z pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce patří to, že o změně úkolů zaměstnavatele, jeho technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivnosti práce nebo o jiných organizačních změnách přijal zaměstnavatel nebo příslušný orgán rozhodnutí, podle kterého se konkrétní zaměstnanec stal nadbytečným, a že tu je příčinná souvislost mezi nadbytečností zaměstnance a přijatými organizačními změnami, tj. že se zaměstnanec stal právě v důsledku takového rozhodnutí (jeho realizací u zaměstnavatele) nadbytečným.

Zákoník práce nebo jiné právní předpisy nestanoví, že by rozhodnutí o změně úkolů zaměstnavatele, jeho technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivnosti práce nebo o jiných organizačních změnách muselo být přijato (vydáno) vždy jen písemně, a ani nepředpokládají, že by muselo být zaměstnavatelem „vyhlášeno“

nebo jiným způsobem zveřejněno. Zaměstnanec, jehož se rozhodnutí o organizační změně týká, s ním však musí být seznámen; postačí ovšem, jestliže se tak stane až ve výpovědi z pracovního poměru. Rozhodnutí o organizační změně není právním úkonem ve smyslu ustanovení § 240 odst. 1 zák. práce, neboť nejde o takový projev vůle, s nímž by právní předpisy spojovaly změnu nebo zánik práv a povinností účastníků pracovněprávního vztahu. Jedná se pouze o skutečnost (tzv. faktický úkon), která je hmotněprávním předpokladem pro právní úkony tam, kde to právní předpisy stanoví a která není sama o sobě způsobilá přivodit následky v právních vztazích účastníků pracovněprávního vztahu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25.9.1998 sp. zn. 2 Cdon 1130/97, uveřejněný v časopisu Soudní rozhledy č. 11, ročník 1999, str. 374). Protože nejde o právní úkon, nelze rozhodnutí zaměstnavatele – jak správně uvádí odvolací soud - samo o sobě přezkoumávat z hlediska platnosti ve smyslu zásad uvedených v ustanovení § 242 zák. práce; vznikne-li pochybnost, zda zaměstnavatel rozhodl o organizačních změnách, může se soud zabývat jen tím, zda takové rozhodnutí bylo skutečně přijato a zda je učinil zaměstnavatel - fyzická osoba, příslušný orgán zaměstnavatele - právnické osoby nebo ten, kdo je k tomu oprávněn.

Závěr o existenci rozhodnutí zaměstnavatele o organizační změně (tj. o tom, že zaměstnavatel nebo příslušný orgán přijal rozhodnutí o změně úkolů zaměstnavatele, jeho technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivnosti práce nebo o jiných organizačních změnách) představuje skutkové zjištění soudu. Správnost tohoto závěru lze v dovolacím řízení zpochybnit - jak to ostatně činí i sama dovolatelka - dovolacím důvodem uvedeným v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř.

Podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. lze dovolání podat z důvodu, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálně věrohodnosti je logický rozpor, nebo který odporuje ustanovení § 133 až § 135 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Provedeným dokazováním je třeba rozumět jak dokazování provedené u soudu prvního stupně, tak i dokazování u soudu odvolacího.

Dovolacím důvodem podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, že soud měl uvěřit jinému svědkovi, že některý důkaz není ve skutečnosti pro skutkové zjištění důležitý apod.). Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Skutkový závěr o tom, že „k rozhodnutí o organizační změně v daném případě vůbec nedošlo“, odvolací soud učinil - jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku - z výsledků dokazování (zejména z výpovědi předsedy představenstva a generálního ředitele žalované Ing. J. Ch., výpovědi zaměstnankyně žalované JUDr. I. C., listiny ze dne 30.4.1998 označené jako „Rozhodnutí zaměstnavatele o organizační změně“, výpisu z obchodního rejstříku žalované ze dne 17.6.2002 a písemného záznamu z jednání účastníků ze dne 3.3.1999), které zhodnotil způsobem vyplývajícím z ustanovení § 132 o.s.ř. Přesvědčivě odůvodnil [s poukazem na skutečnost, že „předložená listina s datem 30.4.1998 je opatřena otiskem razítka, kde je uvedena adresa sídla žalované P.“, která „je zapsána do obchodního rejstříku až dne 10.12.1998“ (ke dni 30.4.1998 byla adresa sídla žalované „P.“), a že „dne 3.3.1999 proběhlo mezi účastníky jednání v souvislosti s předchozím sporem o neplatnost skončení pracovního poměru, aniž by ze strany žalované byla žalobci poskytnuta informace o tom, že bylo rozhodnuto již v dubnu 1998 o organizační změně, která se týkala místa, kde žalobce vykonával práci“] svůj závěr o tom, že listina ze dne 30.4.1998 označená jako „Rozhodnutí zaměstnavatele o organizační změně“ byla „dodatečně vyhotovena pro účely soudního jednání“. Protože ostatní důkazy v tomto směru nepřinesly pro rozhodnutí věci podstatné poznatky, má uvedené skutkové zjištění oporu v provedeném dokazování; z odůvodnění napadeného rozsudku a z obsahu spisu je zřejmé, že odvolací soud pro uvedené zjištění vzal v úvahu jen skutečnosti, které vyplynuly z provedených důkazů a přednesů účastníků, že žádné skutečnosti, které v tomto směru byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, a které byly současně významné pro věc nepominul a že v jeho hodnocení důkazů a poznatků které vyplynuly z přednesů účastníků není z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti logický rozpor.

Namítá-li dovolatelka, že vzhledem ke zdlouhavosti zápisů změn u rejstříkových soudů „nelze brát striktně údaje na razítku žalované“ a že „není rozhodující otisk razítka s názvem ulice, když je sídlo žalované stále stejné“ (žalovaná sídlí v rohové budově se dvěma vchody – z ulice B. a z ulice Ř.), vylučuje z rámce svým úvah - ve prospěch opačného skutkového závěru - obsah jednání účastníků ze dne 3.3.1999 (žalovaná - ač účelem jednání bylo „projednání dalšího zařazení žalobce v rámci pracovního poměru, popř. ukončení pracovního poměru dohodou“ – se vůbec nezmínila o organizační změně ze dne 30.4.1998, která se měla týkat právě žalobcem zastávaného pracovního místa a kterou jen o dva dny později dne 5.3.1999 odůvodnila nyní posuzovanou výpověď z pracovního poměru), a napadá tak hodnocení důkazů soudem, které samo o sobě - jak bylo uvedeno výše - není způsobilým dovolacím důvodem.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř., nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalované podle ustanovení § 243b odst. 1, části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Náhrada škody
- Katastr nemovitostí
- Insolvence a SJM
- Vedlejší účastník
- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba